

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเป็นเจ้าของข้ามสื่อและผลกระทบ : ศึกษาจากกลุ่มเดอะเนชั่น เป็น การวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description Research) โดยมีจุดมุ่งหมายศึกษา พัฒนาการของหนังสือพิมพ์จากจุดที่มีการดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์ในรูปแบบของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และมีการกระจายธุรกิจจากสื่อสิ่งพิมพ์ไปยังสื่อวิทยุและโทรทัศน์ โดยเลือก ศึกษาจากกลุ่มเดอะเนชั่น ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจสิ่งพิมพ์ที่มีการพัฒนาการ “ข้ามสื่อ” อย่างชัดเจนในช่วง 5 - 6 ปีที่ผ่านมา

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์จุดเริ่มในเชิงนโยบาย “ข้ามสื่อ” ของผู้บริหาร ในขณะที่เดียวกันจะวิเคราะห์ ผู้รับสารในแง่ของทัศนคติ ความคิด ความเชื่อในกลุ่มของเดอะเนชั่นพร้อม ๆ กับการข้ามสื่อด้วยว่า มีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในลักษณะใด

การวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ในเรื่องนี้ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณจากการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวล สำหรับการวิเคราะห์ และอธิบายปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

แหล่งข้อมูลในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลภายในองค์กร

ประกอบไปด้วยกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลจากเอกสาร

1.1 กลุ่มตัวอย่างภายในองค์กร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการ “สัมภาษณ์แบบเจาะลึก” สำหรับบุคคลที่มีตำแหน่งระดับบริหาร รวมทั้งผู้บริหารงานของบริษัทในเครือ ที่รับผิดชอบด้านสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์ ได้แก่

1.1.1.1 นายธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์ ประธานกรรมการบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

1.1.1.2 นายสุทธิชัย หยุ่น บรรณาธิการอำนวยการบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

1.1.1.3 นายพนา จันทรวีโรจน์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น

1.1.1.4 นายอดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ

1.1.1.6 นายเทพชัย หย่อง ผู้อำนวยการข่าว ไอทีวี

1.1.1.7 นายพิชาน คลีขจาย บรรณาธิการสำนักข่าวเนชั่น

1.1.1.8 นางสาวขวัญเรือน ถาวรทิววงศ์ ผู้จัดการบริหารบริษัทเนชั่นบรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด

1.1.2 ข้อมูลเอกสารภายในองค์กร (existing data)เป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรืออ้างอิงในเอกสารจากการผลิตภายในองค์กรเนชั่น เกี่ยวกับ “การข้ามสื่อ” ของกลุ่มเดอะเนชั่นทั้งหมดเท่าที่หาได้

2. แหล่งข้อมูลภายนอกองค์กร

ประกอบไปด้วยกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และข้อมูลเอกสาร

2.1 กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้วิธี “สัมภาษณ์แบบเจาะลึก” สำหรับตำแหน่งผู้บริหารองค์กรสื่ออื่นๆ และอดีตผู้ก่อตั้งเดอะเนชั่น อดีตกรรมการบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำนวน 3 คน ได้แก่

2.1.1 นายสุวัฒน์ ทองธนากุล บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ

2.1.2 นายไพศาล ศรีจรัสจรรยา ประธานบริหารกลุ่มสิ่งพิมพ์ เครือวังจักษ์

2.1.3 ม.ร.ว.สุนิดา กิตติยากร อดีตผู้ก่อตั้งเดอะเนชั่น และกรรมการบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด(มหาชน)

โดยจะทำการสัมภาษณ์ หลังจากเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลภายในเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการตรวจสอบและประกันความเชื่อถือได้ของงานวิจัย

2.2 กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้วิธีวิจัยแบบกลุ่มเจาะลึก (Focus Group) หรือการ สัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interviewing) จากกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น กรุงเทพมหานคร และกลุ่มผู้ชมรายการโทรทัศน์รวมทั้งผู้รับฟังรายการวิทยุของกลุ่มเนชั่น เพื่อตอบคำถามในแง่ของผลกระทบต่อผู้รับสารในด้านต่างๆ

2.3 ข้อมูลเอกสารภายนอกองค์กร เป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หรืออ้างถึง “การข้ามสื่อ” ทั้งหมดเท่าที่สามารถหาได้ที่เป็นเอกสารจากการผลิตขององค์กรอื่น หรือจาก สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีได้เป็นขององค์กรเนชั่น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนที่เป็นบุคคล

ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สัมภาษณ์เฉพาะประเด็นที่ต้องการและสนใจศึกษา โดยใช้ประเด็นคำถาม ดังนี้

- จุดก่อตั้งบริษัทเนชั่น รวมทั้งนโยบายและปรัชญาในการดำเนินงานของบริษัท
- การจัดโครงสร้างองค์กร การบริหาร และกระบวนการในการดำเนินงานของบริษัท
- โครงสร้างบริหารภายในกองบรรณาธิการสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์
- การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ในการบริหารงานภายใน รวมทั้งการผลิตสื่อในประเภท

ต่างๆ

- วัตถุประสงค์ในการข้ามสื่อ ลำดับความสำคัญในเป้าหมายของการผลิตสื่อแต่ละประเภท

- ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีกับผลกระทบในการขยายงานของบริษัท
- การแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นในอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ มีผลกระทบต่อการดำเนินงานการผลิตข่าวและการจัดการทางธุรกิจอย่างไร
- แนวโน้มของอุตสาหกรรมในอนาคต โดยเฉพาะการขยายตัวข้ามสื่อในแง่การลงทุนของผู้ประกอบการ รายได้ บุคลากร อัตราการเติบโต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

2. ข้อมูลส่วนที่เป็นเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลประเภทหนังสือพิมพ์ เอกสารภายใน หนังสือรายงานประจำปี บทความที่เกี่ยวข้อง บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ปัญหาและสภาพในการดำเนินธุรกิจ ของบริษัทเนชั่นฯ โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากห้องสมุดเนชั่น รวมทั้งได้ทำการค้นคว้า และเก็บข้อมูลจากห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระยะเวลาในการวิจัย

การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์บุคคลภายในองค์กร และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้อ่านสิ่งพิมพ์ ผู้รับสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ของกลุ่มเดอะเนชั่นจะใช้เวลาช่วงเดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน 2540

การเก็บข้อมูลเอกสาร จะจัดเก็บตั้งแต่กลุ่มเดอะเนชั่น เริ่มขยายธุรกิจข้ามสื่อ ประมาณปี 2534 จนถึงสิ้นเดือนธันวาคม 2539

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

เมื่อทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ข้อมูลประเภทบุคคล ตรวจสอบความเชื่อถือ 2 วิธี คือ

1.1 ถามคำถามในประเด็นเดียวกัน กับผู้ให้สัมภาษณ์หลายๆ คน เพื่อตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ให้ตรงกันหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลขัดแย้งกัน ใช้วิธีตรวจสอบเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้ จากเอกสารอื่นๆ และใช้ดุลพินิจวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การถามคำถามในลักษณะนี้ นอกจากจะช่วยตรวจสอบความผิดพลาดของข้อมูลแล้ว ยังช่วยเพิ่มรายละเอียดของเรื่องได้ด้วย

1.2 ถามซ้ำ หรือสัมภาษณ์ซ้ำ คือการถามคำถามเดิมกับผู้ให้สัมภาษณ์คนเดิมในช่วง เวลาที่แตกต่างกัน เป็นการตรวจสอบดูว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป ข้อมูลที่เคยให้ไว้จะเหมือน เดิมหรือไม่ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องตรงกัน ของข้อมูล

2. ข้อมูลประเภทเอกสาร

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลประเภทเอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบ ข้อมูลประเภทเดียวกัน จากแหล่งข้อมูลหลายๆแหล่ง โดยตรวจสอบในรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ บุคคล สถานที่ ชื่อหนังสือ ผู้เขียน เพื่อเปรียบเทียบความถูกต้องสอดคล้องกันของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์การข้ามสื่อ ที่มีผลต่อการกำหนดนโยบาย และการบริหาร
2. วิเคราะห์การข้ามสื่อ ที่มีผลต่อผู้รับสาร ในแง่ทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการข้ามสื่อ

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ จะนำเสนอผลการศึกษาก่อนเป็น 2 ส่วน คือ

1. เสนอผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของกลุ่มเดอะเนชั่น ด้านการ กระจายตัวของธุรกิจไปสู่การข้ามสื่อ โดยในการนำเสนอจะเน้นการวิเคราะห์ไปที่การวาง

แผน กำหนดกลยุทธ์ นโยบายและแผนงานในการดำเนินงาน รวมทั้งเสนอผลการวิจัยในแง่ผลกระทบต่อผู้รับสารที่มีต่อการข้ามสื่อ

2. เสนอผลการวิจัยในส่วนของแนวโน้มอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ ที่มุ่งไปสู่การข้ามสื่อ และประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นภาพการขยายตัวของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ และอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวนั้น อันจะเป็นแนวทางในการอธิบายภาพรวมของอุตสาหกรรมสื่อมวลชนต่อไป